

Nr. 1526/DS ÎP / 12.03.2021

Aprob.
SECRETAR DE STAT
Sorin ION

De acord,
Secretar General
Ioana LAZAR

Aprob.
SECRETAR DE STAT,
Radu SZEKELY

PROCEDURĂ

cu privire la asigurarea condițiilor de egalizare a șanselor pentru elevii cu deficiențe de vedere, deficiențe de auz și tulburări de neurodezvoltare care susțin examenele naționale: evaluarea națională pentru absolvenții clasei a VIII-a și examenul național de bacalaureat - sesiunea 2021

1. DISPOZIȚII GENERALE

Art. 1. (1) Prezenta procedură este elaborată în baza prevederilor art. 3, lit. j) din Legea educației naționale nr. 1/2011, cu modificările și completările ulterioare vizând respectarea principiului egalității de șanse, art. 31 din Metodologia de organizare și desfășurare a evaluării naționale pentru elevii clasei a VIII-a, în anul școlar 2010 - 2011, aprobată prin Ordinul MECTS nr. 4801/31.08.2010, valabilă pentru evaluarea națională a absolvenților clasei a VIII-a 2021, conform prevederilor OMEN nr. 5.455/31.08.2020 și ale art. 91 din Metodologia privind organizarea și desfășurarea examenului de bacalaureat-2011, aprobată prin Ordinul MECTS nr. 4799/31.08.2010, valabilă pentru examenul de bacalaureat național – 2021, conform prevederilor OMEN nr. 5.453/31.08.2020.

(2) Prevederile prezentei proceduri completează prevederile generale ale Metodologiei de organizare și desfășurare a evaluării naționale pentru elevii clasei a VIII-a, în anul școlar 2010 - 2011, prevăzută în Anexa 2 la Ordinul MECTS nr. 4801/31.08.2010, ale OMEN nr. 5.455/31.08.2020 privind organizarea și desfășurarea evaluării naționale pentru absolvenții clasei a VIII-a în anul școlar 2020-2021, respectiv ale Metodologiei de organizare și desfășurare a examenului de bacalaureat-2011, prevăzută în Anexa 2 la OMECTS nr. 4799/2010 și ale OMEN nr. 5.453/31.08.2020 privind organizarea și desfășurarea examenului național de bacalaureat - 2021, precum și prevederile tuturor instrucțiunilor/procedurilor elaborate de Comisia Națională de Organizare a Evaluării Naționale, respectiv de Comisia Națională de Bacalaureat pentru sesiunile de examen din anul 2021.

Art. 2. (1) Scopul specific al procedurii este a pune la dispoziția comisiilor responsabile un cadru procedural unitar pentru asigurarea condițiilor de egalizare a șanselor pentru elevii cu deficiențe de vedere, deficiențe de auz și tulburări de neurodezvoltare

(tulburare de spectru autist cu sau fără tulburări de sănătate intelectuală asociate, tulburări specifice de învățare, tulburări cu deficit de atenție/hiperactivitate, tulburări de dezvoltare intelectuală și alte tulburări de neurodezvoltare) care susțin examenele naționale: evaluarea națională pentru absolvenții clasei a VIII-a și examenul național de bacalaureat - sesiunea 2021 și pentru optimizarea condițiilor de organizare și desfășurare a examenelor naționale în care sunt implicați acești elevi.

(2) Procedura se aplică de către Comisiile județene/a municipiului București de Organizare a Evaluării Naționale, respectiv de Comisiile de Bacalaureat județene/a municipiului București, comisiile din centrele de examen/unitățile de învățământ, precum și de unitățile de învățământ preuniversitar care școlarizează elevi în clasa a VIII-a, respectiv în clasele a XII-a/a XIII-a.

2. DESCRIEREA PROCEDURII

Art. 3. (1) Părintele/tutorele/reprezentantul legal al elevului/elevul major cu deficiențe de vedere, deficiențe de auz și tulburări de neurodezvoltare (tulburare de spectru autist cu sau fără tulburări de sănătate intelectuală asociate, tulburări specifice de învățare, tulburări cu deficit de atenție/hiperactivitate, tulburări de dezvoltare intelectuală și alte tulburări de neurodezvoltare) se va exprima în scris, de regulă, înainte de simularea examenelor naționale, dar nu mai târziu de înscrierea absolvenților clasei a VIII-a la evaluarea națională/înscrierea candidaților pentru examenul național de bacalaureat, solicitând conducerii unității de învățământ adaptarea condițiilor pentru susținerea examenului, conform prevederilor prezentei proceduri, în baza certificatului de orientare școlară și profesională/a certificatului de încadrare în grad de handicap/a unei adeverințe medicale eliberate de comisia medicală județeană/a municipiului București de orientare școlară-profesională sau, în județele în care nu funcționează comisii medicale de orientare școlară-profesională, în baza unui document medical eliberat de medicul specialist.

(2) În conținutul solicitării depuse în scris de către părintele/ tutorele/reprezentantul legal al elevului/ elevul major cu deficiențe de vedere, deficiențe de auz, tulburări de neurodezvoltare, se menționează modalitatea de adaptare a condițiilor de examinare, în funcție de particularitățile individuale și de cele specifice deficienței.

Art. 4. (1) Cererea înregistrată la unitatea de învățământ este valabilă atât pentru simularea examenelor naționale, cât și pentru examenele naționale. În cazul în care intervin modificări față de cererea inițială, părinții/tutorii/reprezentanții legali ai elevilor/ elevii majori care fac obiectul prezentei proceduri se pot adresa cu o nouă cerere, în perioada prevăzută de Calendarul examenelor naționale.

(2) Conducerea unității de învățământ transmite toate cererile pentru adaptarea condițiilor de examen către Comisia județeană/a municipiului București de organizare a Evaluării naționale, respectiv de către Comisia județeană/a municipiului București de organizare a examenului de Bacalaureat. Comisia județeană/a municipiului București de organizare a examenului de Bacalaureat transmite cererile către Comisia Națională de Bacalaureat.

(3) Comisia județeană/a municipiului București de organizare a Evaluării naționale, respectiv Comisia Națională de Bacalaureat decide aprobarea sau respingerea

argumentată a cererilor și trimite, pentru fiecare cerere, rezoluția în două exemplare: una pentru unitatea de învățământ și una pentru părinții/tutorii/reprezentanții legali ai elevilor/ elevii majori pentru care s-au solicitat condiții de egalizare a șanselor, prin adaptarea procedurilor de examinare.

Secțiunea 1 – Adaptarea procedurilor de examen în funcție de particularitățile individuale și de cele specifice deficienței de vedere

Art. 5. Părinții/tutorii/reprezentanții legali ai elevilor/elevii majori cu deficiențe de vedere își vor exprima, în scris, potrivit art. 3, opțiunile referitoare la modalitatea de accesibilizare a subiectului (scriere obișnuită, scriere obișnuită cu caractere mărite, scriere Braille, profesor asistent pentru citirea subiectelor etc.), precum și modul de redactare a subiectelor (Braille, scriere obișnuită cu mijloace tehnice, profesor asistent).

Art. 6. Transmiterea subiectelor de examen către candidat se va realiza, în funcție de gradul deficienței de vedere, astfel:

- a) Asigurarea subiectelor în scriere obișnuită cu caractere mărite se realizează de către comisia din centrul-de examen sau, după caz, de subcomisia din centrul de examen, prin transpunerea automată a subiectului din format A4 în format A3, prin intermediul unui copiator.
- b) Multiplicarea subiectelor în sistem de scriere Braille se realizează de către comisia din cadrul centrului de examen sau, după caz, de subcomisia din centrul de examen, pe imprimante specializate Braille, prin intermediul unor programe software specializate, prin scanare sau prin transpunerea manuală a textului după dictare/prin aducerea subiectului în format electronic. Candidații cu deficiență de vedere care solicită susținerea examenelor naționale prin utilizarea sistemului Braille primesc subiectele transpuse în scriere Braille, precum și subiectul în scriere obișnuită. După distribuirea subiectelor, pentru identificarea eventualelor erori de transcriere și, după caz, menționarea diferitelor figuri/scheme/diagrame și altele asemenea, profesorii asistenții dau citire subiectelor.
- c) Pentru candidații cu deficiență de vedere care susțin examenele naționale prin utilizarea sistemului Braille, dar nu există condiții pentru transpunerea subiectelor și multiplicarea acestora în scriere Braille, subiectele se transmit prin dictare directă de către unul dintre profesorii asistenți, timpul de redactare a lucrărilor scrise fiind contorizat de la momentul finalizării dictării.
- d) Pentru candidații cu deficiență de vedere care optează pentru elaborarea lucrării scrise prin dictare, subiectele se comunică prin citire/dictare, de către un profesor asistent, transmiterea cerințelor putându-se realiza secvențial.
- e) Pentru citirea subiectelor se poate folosi și tehnologie asistivă, fără conectare la internet și care să nu permită descărcarea de documente. Dispozitivele pot fi puse la dispoziție de unitățile de învățământ sau pot fi dispozitive personale ale candidaților, verificate în prealabil de către membrii comisiei din centrul de examen.
- f) Citirea subiectelor cu ajutorul tehnologiei asistive (voce sintetică pe laptop, PC etc.) poate fi însoțită de dictarea cerințelor de către un profesor asistent. Candidații pot utiliza laptopurile sau celelalte categorii de dispozitive electronice personale numai

după ce au fost verificate în prealabil, astfel încât să nu conțină în memoria internă materiale interzise la examen.

Art. 7. În centrele de examen în care susțin examen candidații cu deficiențe de vedere în sistem de scriere Braille sau cu tehnologie asistivă (aplicații de accesibilizare Microsoft), din comisia din cadrul centrului de examen sau, după caz, din subcomisie, fac parte un specialist în transpunerea subiectelor în sistem Braille, precum și un cadru didactic cu competențe în utilizarea tehnologiei de acces pentru nevăzători.

Art. 8. (1) Redactarea lucrărilor scrise se realizează prin scriere manuală, prin sistemul de scriere Braille, cu ajutorul calculatorului prin intermediul unui soft de tipul cititorului de ecran sau prin dictare.

(2) Candidații pentru care se asigură subiectele cu caractere mărite pot utiliza pentru redactarea lucrărilor scrise, mijloace optice de sprijin (lupe sau lentile speciale), precum și mijloace electronice de sprijin (lupe electronice portabile sau aparate de mărit cu circuit închis), proprii sau puse la dispoziție de unitățile de învățământ.

(3) La proba scrisă pentru disciplina Geografie, pentru accesibilizarea modului de lucru pe hartă, candidații cu deficiențe de vedere pot folosi Stiloul Prietenos/PenFriend, care se achiziționează împreună cu etichetele asociate acestora, etichete speciale ce permit înregistrarea vocală.

(4) Lucrările care se realizează prin dictare se scriu de către unul dintre profesorii asistenți, în săli distincte, supravegheate audio-video. Completarea colțului care se secretizează se realizează, de asemenea, de către profesorii asistenți.

(5) La disciplina Matematică, candidații cu deficiențe de vedere, în funcție de gradul de deficiență, pot beneficia, la cerere, de scheme/desene/figuri geometrice în format mărit, de utilizarea cubaritmului sau a altor instrumente geometrice accesibilizate (de exemplu, rigla Braille) sau au posibilitatea de a redacta descrierea figurilor geometrice, acordându-se punctajul conform baremului stabilit.

(6) Pentru candidații care solicită subiectele în alfabetul Braille, la disciplinele geografie/matematică, hărțile/figurile/graficele se transpun în format tactil, prin intermediul tehnologiei de acces.

(7) Lucrările scrise în alfabet Braille se redactează pe hârtie specială Braille, pusă la dispoziție de unitatea de învățământ de la care provin elevii, care poartă ștampila centrului de examen.

(8) După finalizarea elaborării, un profesor asistent preia lucrarea scrisă în alfabet Braille, numerotează colile cu cerneală albastră și atașează broșura cu subiectele (la evaluarea națională) /un număr suficient de coli tipizate pentru transcriere (la examenul național de bacalaureat). Pentru fiecare candidat, un profesor asistent înscrie în colțul negru al broșurii/primei coli tipizate datele candidatului și efectuează secretizarea conform procedurilor aprobate, în prezența candidatului și a însoțitorului acestuia.

(9) Lucrările scrise în alfabet Braille, împreună cu broșurile/colile tipizate se preiau de către comisia din centrul de examen și se predau, distinct, comisiei județene/a municipiului București de organizare a evaluării naționale, respectiv Comisiei de bacalaureat județeană/a municipiului București, în cadrul căreia va funcționa o subcomisie pentru asigurarea transcrierii conținutului lucrărilor din alfabetul Braille în alfabetul obișnuit, în broșură/pe coli tipizate. Membrii acestor subcomisii sunt cadre

didactice specializate în scrierea/citirea alfabetului Braille. Subcomisia se află în coordonarea președintelui comisiei județene/a Municipiului București și este numită prin decizie a inspectorului școlar general. Lucrările transcrise se transmit odată cu celelalte lucrări în centrul zonal de evaluare.

(10) Redactarea lucrării scrise se poate realiza prin dictare unui profesor asistent sau prin utilizarea unui calculator. Lucrarea redactată de candidat pe calculator se listează în sala în care a fost susținută proba și se transcrie de către un profesor asistent în broșură/pe coli tipizate. Unul dintre profesorii asistenți asigură secretizarea lucrării în prezența candidatului și a însoțitorului acestuia.

Secțiunea 2 – Adaptarea procedurilor de examen în funcție de particularitățile individuale și de cele specifice deficienței de auz

Art. 9. (1) Candidații cu deficiențe de auz pot solicita susținerea probelor de examen cu subiecte unice cu suportul interpreților limbajului mimico-gestual, cadre didactice din învățământul preuniversitar de altă specialitate decât cea la care se susține proba și care nu au predat la clasele din care provin candidații.

(2) La cererea motivată a părintelui/turoarei/reprezentantului legal al elevului/elevului major, candidații pot beneficia de interpreți ai limbajului mimico-gestual autorizați, alții decât cei propuși de unitatea de învățământ, de altă specialitate decât cea la care se susține proba.

(3) Pentru evitarea/eliminarea blocajelor în comunicarea dintre candidat și interpret, în situația în care interpretul limbajului mimico-gestual este desemnat de ISJ/ ISMB, se recomandă o cunoaștere prealabilă între interpret și candidat, cu cel puțin trei zile înainte de prima probă, astfel încât să se asigure o cunoaștere comună a semnelor limbii române.

(4) În situația în care nu poate fi asigurat un număr corespunzător de interpreți ai limbajului mimico-gestual în condițiile prevăzute la alin. (1), comisiile județene/Comisia municipiului București de organizare a Evaluării naționale, respectiv comisiile județene/Comisia municipiului București de Bacalaureat asigură prezența în fiecare centru de examen în care sunt candidați cu deficiențe de auz, pe toată durata desfășurării probelor, a unor interpreți ai limbajului mimico-gestual autorizați de altă specialitate decât cea la care se susține proba.

(5) Accesul în centrul de examen a interpreților limbajului mimico-gestual prevăzuți la alin. (1), alin. (2), alin. (3) și alin. (4) este permis în baza unei delegații semnate de inspectorul școlar general.

Art. 10. (1) În vederea accesibilizării cerințelor subiectelor pentru fiecare probă, interpretul transmite candidatului/ candidaților, prin limbaj mimico-gestual, conținutul cerințelor, atât la începutul fiecărei probe, cât și secvențial, după fiecare cerință, după caz.

(2) Ținând seama de măsurile igienico - sanitare impuse de contextul pandemic, se pot utiliza măști adaptate, care să permită comunicare în limbaj mimico - gestual.

Art. 11. Redactarea lucrării scrise se poate realiza prin dictare unui profesor asistent sau prin utilizarea unui calculator. Lucrarea redactată de candidat pe calculator se

listează în sala în care a fost susținută proba și se transcrie de către un profesor asistent în broșură/pe coli tipizate. Unul dintre profesorii asistenți asigură secretizarea lucrării în prezența candidatului și a însoțitorului acestuia.

Art. 12. În cadrul probei de evaluare a competențelor lingvistice într-o limbă de circulație internațională din cadrul examenului național de bacalaureat, candidații cu deficiențe de auz nu susțin proba de înțelegere a unui text audiat. În certificatul de competență lingvistică, rubrica respectivă, ce corespunde competenței de înțelegere a unui text audiat, se barează.

Secțiunea 3 – Adaptarea procedurilor de examen în funcție de particularitățile individuale și de cele specifice tulburărilor de neurodezvoltare

Secțiunea 3.1. – Adaptarea procedurilor de examen în funcție de particularitățile individuale și de cele specifice tulburărilor de spectru autist cu sau fără tulburări de sănătate intelectuală asociate

Art. 13. (1) În vederea identificării soluțiilor optime de adaptare a modalității de susținere a probelor și pentru evitarea/eliminarea blocajelor sau stărilor de anxietate/disconfort psihic, cauzate de introducerea elevului cu tulburare de spectru autist într-un mediu nefamiliar, se asigură cunoașterea prealabilă dintre candidat și însoțitor, în cazul în care a fost desemnat de ISJ/ISMB, potrivit art. 17, alin. (6). Totodată, însoțitorul i se poate adresa elevului pentru a-i oferi sprijin în concentrarea asupra rezolvării subiectului, fără a interfera cu conținutul probei de examen.

(2) Sala de examen nu va conține distractori și se recomandă evitarea stimulilor externi.

Art. 14. (1) Subiectele pentru probele scrise se transmit candidaților cu tulburare de spectru autist în format hârtie, cu posibilitatea promptării administrării secvențiale de către un profesor asistent, după caz.

(2) Redactarea lucrării scrise se poate realiza prin dictare unui profesor asistent sau prin utilizarea unui calculator. Lucrarea redactată de candidat pe calculator se listează în sala în care a fost susținută proba și se transcrie de către un profesor asistent în broșură/pe coli tipizate. Unul dintre profesorii asistenți asigură secretizarea lucrării în prezența candidatului și a însoțitorului acestuia.

(3) Pe timpul realizării probelor scrise este permisă folosirea unui sistem de recompensă tangibil (alimente, jucării) sau vizual (fețe vesele, buline), precum și prezentarea vizuală a timpului.

Secțiunea 3.2. – Adaptarea procedurilor de examen în funcție de particularitățile individuale și de cele specifice tulburărilor specifice de învățare

Art. 15. (1) Adaptarea procedurilor de examen pentru candidații cu tulburări specifice de învățare poate lua una sau mai multe din următoarele forme:

a) Citirea subiectelor de către un profesor asistent, pentru candidații cu dislexie. Subiectele se citesc cu voce tare, pe rând, în ordinea în care se elaborează lucrarea și se pot repeta la cererea candidatului;

b) Realizarea lucrării scrise prin dictarea conținutului acesteia, de către elevul cu disgrafie (disortografie), către un profesor asistent. Se interzice profesorului asistent să corecteze sau să intervină în dictarea realizată de elev.

c) Candidații cu tulburări specifice de învățare pot utiliza calculatorul de buzunar/birou, tabla pitagoreică, tabelele cu formule matematice.

(2) Lucrarea redactată de candidat pe calculator se listează în sala în care a fost susținută proba și se transcrie de către un profesor asistent în broșură/pe coli tipizate. Unul dintre profesorii asistenți asigură secretizarea lucrării în prezența candidatului și a însoțitorului acestuia.

(3) Comisia județeană/a municipiului București de organizare a evaluării naționale poate aproba și alte măsuri pentru adaptarea condițiilor de susținere a probelor Evaluării naționale pentru candidații cu TSI, precum folosirea instrumentelor compensatorii (de exemplu hărți mentale, scheme conceptuale), la propunerea comisiilor din unitățile de învățământ, avizate de către inspectorul de specialitate care coordonează disciplina respectivă/ cadrul didactic desemnat de ISJ/ISMB, cu informarea Comisiei Naționale.

(4) Comisia Națională de Bacalaureat poate aproba și alte măsuri pentru adaptarea condițiilor de susținere a examenului de bacalaureat pentru candidații cu TSI, precum și folosirea instrumentelor compensatorii (de exemplu hărți mentale, scheme conceptuale), avizate de către inspectorul de specialitate care coordonează disciplina respectivă/cadrul didactic desemnat de ISJ/ISMB, la propunerea comisiilor de bacalaureat județene/a municipiului București.

Secțiunea 3.3 – Adaptarea procedurilor de examen în funcție de particularitățile individuale și de cele specifice tulburării cu deficit de atenție/hiperactivitate, tulburării de dezvoltare intelectuală și alte tulburări de neurodezvoltare

Art. 16. (1) În vederea identificării soluțiilor optime de adaptare a modalității de susținere a probelor și pentru evitarea/eliminarea blocajelor sau stărilor de disconfort psihic, cauzate de impactul cu un mediu nou, un mediu nefamiliar, se asigură cunoașterea prealabilă dintre candidat și însoțitor, în cazul în care a fost desemnat de ISJ/ISMB, potrivit art. 17, alin. (6). În timpul probei de examen, însoțitorul i se poate adresa candidatului pentru a-i oferi sprijin în concentrarea asupra rezolvării subiectului, însă fără a interfera cu conținutul probei.

(2) Sala de examen nu va conține distractori și se recomandă evitarea stimulilor externi.

(3) Un profesor asistent citește subiectele cu voce tare, pe rând, în ordinea în care se elaborează lucrarea și se pot repeta la cererea candidatului.

(4) Redactarea lucrării scrise se poate realiza prin dictare unui profesor asistent sau prin utilizarea unui calculator. Lucrarea redactată de candidat pe calculator se listează în sala în care a fost susținută proba și se transcrie de către un profesor asistent în broșură/pe coli tipizate. Unul dintre profesorii asistenți asigură secretizarea lucrării în prezența candidatului și a însoțitorului acestuia.

examen în care sunt înscriși elevi pentru care se aplică prezenta procedură fac parte și cadre didactice cu specializarea Psihopedagogie specială/Psihologie/Pedagogie.

(3) Pentru cazuri speciale, vizând oricare dintre tipurile de deficiențe/handicap, Comisia Națională de Bacalaureat, respectiv Comisiile județene/a municipiului București de Organizare a Evaluării Naționale pot aproba, prin proceduri specifice, și alte măsuri pentru adaptarea condițiilor de susținere a probelor de examen pentru elevii cu deficiențe, la solicitarea comisiilor de bacalaureat județene/a municipiului București, respectiv la solicitarea comisiilor din unitățile de învățământ, pentru evaluarea națională, în baza documentelor prezentate la înscriere.

Art. 20. Înaintea fiecărei probe de examen, atât profesorii asistenți, cât și însoțitorii candidaților, sunt instruiți cu privire la aplicarea prevederilor prezentei proceduri.

Art. 21. (1) Ministerul Educației și Cercetării asigură postarea pe site-ul propriu și transmiterea prezentei proceduri în inspectoratele județene/ISMB, care au obligația diseminării acesteia în fiecare unitate de învățământ preuniversitar care școlarizează elevi în clasa a VIII-a, respectiv în clasele a XII-a/a XIII-a. Conducerile unităților de învățământ răspund de informarea elevilor și a părinților/tutorilor/reprezentanților legali ai elevilor cu privire la prevederile prezentei proceduri.

(2) Conducerile unităților de învățământ și ale inspectoratelor școlare întreprind măsuri pentru informarea elevilor/părinților/tutorilor/reprezentanților legali ai tuturor elevilor cu deficiențe care susțin examenele naționale cu privire la modalitățile de adaptare a procedurilor de examinare de care pot beneficia, la cerere, precum și cu privire la calendarul și locul depunerii solicitării respective. Informațiile vor fi afișate la sediul fiecărei unități/de învățământ/ISJ/ISMB/CJRAE/CMBRAE, precum pe site-urile acestora și se va indica și un număr de telefon la care pot fi obținute informații suplimentare.

Director General,
Corina MARIN

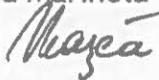

Director General,
Mirela Gabriela TOMA

Director,
Corina CEAMĂ

Șef Serviciu,
Iuliana Marinela TRĂȘCĂ

Inspector,
Maria-Cristina MARIN

